

OPEN JUSTICE 2.0 FOR ROMANIA

Septembrie 2014

LANSARE A PLATFORMEI „ONORATĂ INSTANȚĂ” ÎN CADRUL UNEI MESE ROTUNDE |
BUCUREȘTI, 17 SEPTEMBRIE, REPREZENTAȚA COMISIE EUROPENE

www.kas.de/rspsoe

www.kas.de

Mă bucur să vă salut în numele Programului Statul de Drept Europa de Sud-Est la conferința noastră de astăzi.

Ne aflăm la finalul unui proiect pe tema „Open Justice 2.0”, pe care l-am derulat în cooperare cu organizația noastră parteneră, „Funky Citizens”. Mă bucur să o pot saluta pe doamna Elena Calistru, președintele acesteia, și îi mulțumesc ei și membrilor organizației sale pentru cooperarea excelentă.

De asemenea, este o mare bucurie să îi urez bun venit șefului Reprezentanței Comisiei Europene în România, doamna Angela Filote – în sediul dumneavoastră, unde noi suntem oaspeții iar dumneavoastră gazda. Vă mulțumim mult nu doar pentru că ne-ați pus la dispoziție sala, ci și pentru sprijinul primit în multiple forme.

Am plăcerea de a saluta și înalții oaspeți care ne onorează cu prezența:

- domnul Gheorghe Muscalu, vicepreședintele Consiliului Superior al Magistraturii

- domnul Radu Puchiu, secretar de stat la Cancelaria Primului Ministru

Vă mulțumim tuturor din suflet pentru contribuția la proiectul nostru, pentru participarea la conferința de astăzi și pentru cooperarea excelentă pe care o avem cu dumneavoastră.

Înainte de a face câteva observații pe marginea proiectului, vă rog să îmi permiteți să vă spun câteva cuvinte despre Fundația Konrad Adenauer în general și despre Programul Statul de Drept Europa de Sud-Est în particular.

KAS este o Fundație Politică, apropiată Uniunii Creștin-Democrate (CDU) din Germania. Numele său este sinonim cu reconstrucția democratică a Germaniei, ancorarea politicii externe germane în comunitatea de valori transatlantice, viziunea asupra unificării europene și orientarea spre economia socială de piață. Moștenirea spirituală a lui Konrad Adenauer reprezintă pentru noi o misiune și, în același timp, o îndatorire. Pe plan extern, avem proiecte în peste 120 de țări gestionate prin intermediul a peste 80 de birouri pe cinci continente. Milităm pentru ca oamenii să ducă o existență în libertate și demnitate. Prin contribuția noastră, care se bazează pe valori, sprijinim Germania să facă față răspunderii sale în lume.

Konrad-Adenauer-Stiftung e. V.

Konrad-Adenauer-Stiftung
Programul Statul de Drept
Europa de Sud-Est

THORSTEN GEISLER

Septembrie 2014

www.kas.de/rspsoe
www.kas.de

Una din valorile pe care le promovăm o reprezintă statul de drept. Pe lângă Programul Statul de Drept Europa de Sud-Est, există programe similare în Asia de Sud-Est (cu sediul în Singapore), în Africa Sub-Sahariană (cu sediul la Nairobi), în America Latină (cu sediul la Bogota) și în Orientul Mijlociu și Africa de Nord (cu sediul la Beirut). Programul Statul de Drept Europa de Sud-Est există din anul 2006 și a fost conceput ca un program-dialog, de dezbateri și schimb de idei pe teme legate de statul de drept în și între țările din Europa de Sud-Est. Aria de activitate a Programului cuprinde zece țări – Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Kosovo, Macedonia, Muntenegru, Republica Moldova, România și Serbia. Alături de parteneri locali – instituții publice, organizații non-guvernamentale, asociații profesionale sau mediul academic – sprijinim consolidarea structurilor democratice, întărirea rolului curților constituționale, a independenței justiției, lupta împotriva corupției, apărarea drepturilor omului și ale minorităților și, bineînțeles, procesele de integrare europeană a statelor din regiune în ceea ce privește adaptarea la standardele europene în privința statului de drept. De asemenea, încurajăm formarea și consolidarea unor rețele regionale de experți din diverse sfere ale justiției.

În ceea ce privește proiectul nostru, aș începe prin a spune că este de netăgăduit faptul că România a depus atât înainte, cât și după aderarea la Uniunea Europeană eforturi deosebite în vederea reformării și modernizării justiției. Acest fapt trebuie recunoscut și apreciat.

Dar este de netăgăduit și faptul că mai există lipsuri și deficiențe. Dorim să contribuim la eforturile în vederea eliminării treptate a acestora.

Premisa pentru rezolvarea cu succes a unei probleme o constituie o analiză aprofundată a stadiului actual al acesteia.

Deficiențe importante au fost identificate încă din raportul preliminar : lipsa de predictibilitate a hotărârilor judecătorești, lipsa de transparență, absența unor standarde unitare în administrarea sistemului de justiție.

La 5 martie am avut un focus grup care ne-a permis un schimb de idei, în cadrul căruia au fost identificate, cu titlu de exemplu, următoarele deficiențe :

- încărcătura instanțelor este inegală ; îndeosebi Tribunalul București este supraîncărcat, inclusiv din cauza atribuirii unor competențe exclusive
- există o supraîncărcare cu litigii de asigurări sociale, între altele din cauza calculării greșite a pensiilor, pentru care nu există sau nu se implementează modalități unitare de calcul
- obligația instituțiilor publice de a folosi toate căile de atac chiar și atunci când este clar că nu vor avea succes, atunci când instanțele stabilesc obligații de plată ale statului, supraîncarcă în mod inutil instanțele
- deși există posibilitatea unor procese colective, cei mai mulți cetățeni nu cunosc această procedură
- administrarea sistemului de justiție necesită reforme urgente
- cu excepția sistemului penitenciar nu există standarde unitare de cost
- scutirea de taxe în cazul litigiilor de muncă și de asigurări sociale generează noi cauze, chiar dacă nu au nicio șansă de succes

Nu am rămas doar la stadiul de discuții. Din contră: în ultimele luni, cu ajutorul unei

Konrad-Adenauer-Stiftung e. V.

Konrad-Adenauer-Stiftung
Programul Statul de Drept
Europa de Sud-Est

THORSTEN GEISLER

Septembrie 2014

www.kas.de/rspsoe
www.kas.de

pagini de internet au fost culese o serie întregă de date. Nu doresc să ascund faptul că la baza acestei cercetări a stat un model slovac.

Totodată au fost redactate trei policy papers pe următoarele teme :

- performanța instanțelor
- rolul Consiliului Superior al Magistraturii, al Înaltei Curți de Casație și Justiție și al Ministerului Public față de politicile publice
- degrevarea instanțelor de o parte din volumul dosarelor

Întrucât aceste policy papers vor fi prezentate astăzi, nu doresc să le anticipez prea mult. Aș dori însă să subliniez că autorii au reușit nu doar să identifice și să descrie problemele în cauză, ci să propună soluții extrem de concrete. De aceea doresc să îi asigur de recunoștința și respectul meu.

Mi-aș permite să fac niște observații din postura de jurist german.

Nici sistemul nostru de justiție nu este perfect. Și nici noi nu am rezolvat până acum anumite probleme sau nu le-am rezolvat în mod suficient.

Aș dori însă să dau două exemple de situații în care am făcut progrese.

Și în Germania au existat discuții cu privire la repartizarea incorectă și inechitabilă a resurselor umane la instanțe și parchete. De aceea a fost introdus în 2005 așa-numitul PEBBŞY. Nu e vorba de o băătură răcoritoare, ci este o abreviere a unui lung cuvânt german – Personalbedarfsberechnungssystem, în traducere: sistem de calculare a necesarului de personal. Asociațiile de judecători și sindicatele din justiție susțin într-adevăr uneori că acest sistem contribuie doar la o împărțire corectă a lipsurilor, dar până la

urmă face parte din normalitate ca asemenea actori să solicite mereu îmbunătățiri. Nu pot să intru acum în mai multe detalii cu privire la acest model, însă o voi face cu plăcere cu altă ocazie, dacă există un interes în acest sens.

Încă un aspect. Și în Germania instanțele sociale se plâneau în trecut că sunt supraîncărcate, întrucât cetățenii veneau cu plângeri lipsite de sens, pentru că nu erau supuse taxelor. Legiuitorul nu a dorit însă să renunțe la principiul gratuității pentru acest tip de cauze, întrucât nu a dorit să îi sperie pe cetățenii cu venituri mici care doreau să supună instanțelor plângeri întemeiate. De aceea acum mai mulți ani a fost introdusă în Codul Social o clauză cu privire la abuzuri, conform căreia uneia dintre părți i se pot imputa cheltuielile de judecată în cazul în care continuă un litigiu chiar dacă judecătorul i-a explicat natura abuzivă a demersului său.

Le mulțumesc încă o dată tuturor celor care au contribuit la acest proiect. Acum trebuie să trecem la dezbaterea propunerilor elaborate și la găsirea acelor majorități politice necesare pentru a putea elimina deficiențele. Ne urez în acest sens tuturor mult succes.